

Analiza

**informacji statystycznych przekazanych przez podmioty nadzorowane
przez KNF na potrzeby Krajowej Oceny Ryzyka
(ang. *National Risk Assessment – NRA*)**

Wrzesień 2018 r.

Spis treści:

1. Wstęp	3
2. Zakres informacji i założenia analizy	3
3. Dobór danych do analizy oraz przyjęte kryteria do badania.....	4
4. Analiza otrzymanych danych statystycznych	5
4.1. Kryterium 1: Kraje o najwyższej łącznej wartości przelewów zagranicznych wychodzących z Polski	5
4.2. Kryterium 2: Kraje o najwyższej łącznej wartości przelewów zagranicznych przychodzących do Polski.....	7
4.3. Kryterium 3: Kraje o najniższej łącznej wartości przelewów zagranicznych wychodzących oraz przychodzących do Polski	10
4.4. Kryterium 4: Kraje o najwyższej łącznej liczbie nierezydentów, z którymi IO zawarły relacje	12
4.5. Kryterium 5: Przelewy zagraniczne wychodzące oraz przychodzące z krajów <i>ISIS</i> oraz krajów z nimi sąsiadujących, z wyłączeniem Izraela.....	13
4.6. Kryterium 6: Przelewy zagraniczne wychodzące w odniesieniu do krajów oraz terytoriów uznawanych za raje podatkowe	18
4.7. Kryterium 7: Przelewy zagraniczne wychodzące w odniesieniu do krajów uznawanych za posiadające status wysokiego ryzyka zgodnie z treścią rozporządzeń delegowanych Komisji (UE)	19
4.8. Kryterium 8: Przelewy zagraniczne wychodzące w odniesieniu do krajów oraz terytoriów uznawanych za obszary wysokiego ryzyka oraz wymagające stałego monitorowania zgodnie z zaleceniami <i>FATF</i>	21
4.9. Pozostałe kryteria, potencjalnie zasadne z perspektywy specyfiki polskiej gospodarki	24
4.9.1. Kraje typowane przez CBA jako prowadzące działalność przestępczą	24
4.9.2. Kraje byłego ZSRR w kontekście wskaźnika <i>CPI</i> według <i>Transparency International</i>	25
5. Wnioski.....	28
6. Spis rysunków, tabel i wykresów	30

1. Wstęp

W związku z koniecznością sporządzenia przez Generalnego Inspektora Informacji Finansowej (dalej: GIIF) krajowej oceny ryzyka prania pieniędzy i finansowania terroryzmu Urząd Komisji Nadzoru Finansowego (dalej: UKNF) przeprowadził analizę dotyczącą głównych kierunków przepływu środków finansowych kierowanych do polskiego systemu finansowego oraz na zewnątrz, a także miejsca pochodzenia nierezydentów korzystających z ww. systemu.

2. Zakres informacji i założenia analizy

Mając na uwadze realizację zadań wskazanych w piśmie GIIF (znak: IF10.033.1.2017) z dnia 26 lipca 2017 r. w sprawie zgromadzenia szerokiego zakresu informacji od różnych kategorii podmiotów, dotyczących realizacji ich zadań w ramach krajowego systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, w dniu 23 kwietnia 2018 r. Komisja Nadzoru Finansowego wystosowała do instytucji obowiązanych podlegających nadzorowi KNF (dalej: Instytucje, IO) pismo (znak: DIB.WPP.072.30.2018., dalej: pismo) w sprawie przekazania informacji statystycznych o liczbie i kraju pochodzenia nierezydentów, dla których Instytucje prowadziły rachunki, w rozbiciu na poszczególne kraje (kod kraju ISO-3166 dwuliterowy – liczba nierezydentów) według stanu na dzień 31 marca 2018 r. i/lub przekazania informacji statystycznych o łącznej wartości przekazów pieniężnych zagranicznych, przeprowadzonych w 2017 r., według poniższego schematu:

1. Przekazy przychodzące: kod kraju ISO-3166 dwuliterowy, z którego przychodziły przekazy, zagregowana wartość przekazów przychodzących w 2017 r. w przeliczeniu na PLN według kursu średniego NBP na 31 grudnia 2017 r.;
2. Przekazy wychodzące: kod kraju ISO-3166 dwuliterowy, do którego wychodziły przekazy, zagregowana wartość przekazów wychodzących w 2017 r. w przeliczeniu na PLN według kursu średniego NBP na 31 grudnia 2017 r.

Proces przekazywania informacji odbywał się drogą elektroniczną. Adresatów pism, wraz z zakresem wnioskowanych informacji prezentuje *Tab. 1* poniżej.

Tab. 1. Informacje, o które wnioskował UKNF w podziale na poszczególne Instytucje

Adresaci pisma	Informacja o przelewach finansowych	Informacja o liczbie nierezydentów
Prezesi Zarządów Banków Komercyjnych ¹	Tak	Tak
Krakowski Bank Spółdzielczy	Tak	Tak
Bank Spółdzielczy w Brodnicy	Tak	Tak
Dyrektorzy Oddziałów Instytucji Kredytowych	Tak	Tak
Prezesi Zarządów Krajowych Instytucji Płatniczych	Tak	Tak
Prezesi Zarządów Firm Inwestycyjnych	Nie	Tak
Prezesi Zarządów Towarzystw Funduszy Inwestycyjnych	Nie	Tak
Prezes Zarządu Krajowej SKOK	Tak	Nie

Źródło: Opracowanie własne

¹ W tym: BPS S.A. oraz SGB Bank S.A.

Celem weryfikacji pozyskanych danych dokonano także porównań z licznymi źródłami zewnętrznymi, m.in. z danymi statystycznymi zawartymi w opracowaniach Głównego Urzędu Statystycznego (dalej: GUS) oraz Narodowego Banku Polskiego (dalej: NBP), jak również z informacjami z raportów Ministerstwa Przedsiębiorczości i Technologii (dalej: MPiT).

3. Dobór danych do analizy oraz przyjęte kryteria do badania

Do przekazania informacji o zdarzeniach objętych raportowaniem zobowiązane były wszystkie Instytucje. Zasadnym wydaje się wskazanie, iż krajowe instytucje płatnicze (dalej: KIP) same w sobie nie przeprowadzają przelewów zagranicznych, korzystając tym samym z usług banków komercyjnych, dlatego też dla potrzeb niniejszego badania zdecydowano się na wyłączenie danych statystycznych uzyskanych od KIP w tym zakresie. Należy wskazać, że stosując inne podejście, analiza mogłaby zawierać pewien próg błędu statystycznego, wynikającego z potencjalnej możliwości zdublowania danych przekazanych jednocześnie przez KIP oraz banki komercyjne. W odniesieniu do posiadaczy rachunków płatniczych informacje przekazane przez KIP podlegały pełnej, odrębnej ocenie.

W niniejszej analizie zdecydowano się na nieuwzględnienie kwot drobnych² o średniej wartości do około 2 000,00 zł z uwagi na niski wpływ tych danych na łączne wartości analizowanych kwot.

Dane pochodzące od spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych (dalej: SKOK) zostały przekazane przez Krajową Spółdzielczą Kasę Oszczędnościowo-Kredytową (dalej: Kasa Krajowa). Zgodnie z otrzymaną od Kasy Krajowej informacją – podmiot nie obsługuje transferów zagranicznych wychodzących, natomiast transfery zagraniczne przychodzące do Kasy Krajowej są przesyłane przez NBP, który otrzymuje zlecenia płatnicze zagraniczne na wydzielony numer SWIFT. Zlecenia te są przewalutowane przez NBP i przesyłane do Kasy Krajowej w walucie PLN, natomiast kod kraju jest zawarty w nazwie nadawcy, co powoduje brak możliwości wyodrębnienia poszczególnych przelewów w rozbiciu na dany kraj. Biorąc pod uwagę powyższe ograniczenia, a także mając na względzie fakt, iż skala transakcji SKOK w odniesieniu do całego sektora finansowego jest relatywnie niska (łączna wartość zagranicznych przelewów przychodzących wynosi w przybliżeniu 37,7 mln zł), zdecydowano się na wyłączenie ww. danych z dalszej analizy.

Banki spółdzielcze zostały przeanalizowane na podstawie danych zaraportowanych przez banki zrzeszające – BPS S.A. oraz SGB S.A.

² Drobna kwota na potrzeby niniejszego opracowania oznacza kwotę o wartości średniej do około 2 000,00 zł przy jednoczesnym sprawdzeniu, iż przelew ten nie spełnia któregośkolwiek z kryteriów:

- przelewu zagranicznego wychodzącego oraz przychodzącego z krajów *ISIS* oraz krajów z nimi sąsiadujących, z wyłączeniem Izraela,
- przelewu zagranicznego wychodzącego w odniesieniu do krajów oraz terytoriów uznawanych za raje podatkowe,
- przelewu zagranicznego wychodzącego w odniesieniu do krajów uznawanych za posiadające status wysokiego ryzyka,
- przelewu zagranicznego wychodzącego w odniesieniu do krajów oraz terytoriów uznawanych za obszary wysokiego ryzyka oraz wymagające stałego monitorowania zgodnie z zaleceniami *FATF*, opisanych na str. 6 niniejszego opracowania.

Na podstawie przekazanych przez Instytucje danych statystycznych możliwe było określenie głównych kierunków przepływu środków finansowych, zarówno do polskiego systemu finansowego jak i na zewnątrz, a także ustalenie miejsca pochodzenia nierezydentów korzystających z przelewów zagranicznych oferowanych przez polski system finansowy. Biorąc pod uwagę skalę zebranych informacji i świadomość potrzeby jak najlepszego zobrazowania trendów panujących w okresie badania oraz zidentyfikowania potencjalnych zagrożeń, dla celów niniejszej analizy wybrano następujące kryteria, które w dalszej kolejności zostały poddane szczegółowemu badaniu:

1. Kraje o najwyższej łącznej wartości przelewów zagranicznych wychodzących z Polski;
2. Kraje o najwyższej łącznej wartości przelewów zagranicznych przychodzących do Polski;
3. Kraje o najniższej łącznej wartości przelewów zagranicznych wychodzących oraz przychodzących do Polski;
4. Kraje o najwyższej łącznej liczbie nierezydentów, z którymi IO zawarły relacje;
5. Przelewy zagraniczne wychodzące oraz przychodzące z krajów *ISIS* oraz krajów z nimi sąsiadujących, z wyłączeniem Izraela;
6. Przelewy zagraniczne wychodzące w odniesieniu do krajów oraz terytoriów uznawanych za raje podatkowe;
7. Przelewy zagraniczne wychodzące w odniesieniu do krajów uznawanych za posiadające status wysokiego ryzyka zgodnie z treścią rozporządzeń delegowanych Komisji (UE);
8. Przelewy zagraniczne wychodzące w odniesieniu do krajów oraz terytoriów uznawanych za obszary wysokiego ryzyka oraz wymagające stałego monitorowania zgodnie z zaleceniami *FATF*;
9. Pozostałe kryteria, potencjalnie zasadne z perspektywy specyfiki polskiej gospodarki.

4. Analiza otrzymanych danych statystycznych

Agregacja nadesłanych przez Instytucje danych statystycznych pozwoliła na stworzenie kompleksowej bazy danych, zawierającej informacje, o które wnioskowano w piśmie. Przedmiotowa baza, przy zastosowaniu szerokiego spektrum filtrów i opcji sortowania posłużyła za źródło wiedzy o kierunkach przepływu środków w polskim systemie finansowym. Niniejszy rozdział zawiera charakterystykę danych statystycznych z uwzględnieniem podziału na poszczególne kryteria.

4.1. Kryterium 1: Kraje o najwyższej łącznej wartości przelewów zagranicznych wychodzących z Polski

Kryterium 1 miało na celu wytypowanie spośród wszystkich krajów i terytoriów tych obszarów, do których środki z Polski są przelewane w najwyższej łącznej kwocie. Przyjęto, iż szczególnej analizie zostaną poddane kraje, dla których łączna wartość przelewów zagranicznych wychodzących wykazuje wartość powyżej 100 mld zł. Zasadność doboru przedmiotowego kryterium potwierdza fakt, iż zgodnie z uzyskanymi od Instytucji danymi łączna wartość wszystkich przelewów zagranicznych wychodzących z Polski w 2017 r. wynosi w przybliżeniu 1,49 bln zł, natomiast łączna wartość przelewów zagranicznych wychodzących

powyżej kwoty 100 mld zł stanowi około 50% łącznej wartości przelewów zagranicznych wysłanych z Polski. Powyższy udział procentowy prezentuje Wyk. 1 poniżej.

Wyk. 1. Wartości przelewów zagranicznych wychodzących z Polski

Źródło: Opracowanie własne

Kraje wykazujące łączną wartość przelewów zagranicznych wychodzących z Polski powyżej kwoty 100 mld zł przedstawia Wyk. 2 poniżej. Dalszą, 5-tą pozycję zestawienia (za Niemcami, Wielką Brytanią, Szwecją oraz Holandią) pod względem najwyższej łącznej wartości środków wysłanych z Polski zajęły Stany Zjednoczone z kwotą wynoszącą w przybliżeniu 85,31 mld zł. Kolejne pozycje należą odpowiednio do: Finlandii, Francji, Włoch oraz Danii.

Wyk. 2. Kraje o wartości przelewów zagranicznych wychodzących z Polski powyżej 100 mld zł

Źródło: Opracowanie własne

Państwa ujęte na Wyk. 2 w znacznym stopniu pokrywają się z państwami wskazanymi w opracowaniu GUS opublikowanym w dniu 12 stycznia 2018 r. dotyczącym obrotów towarowych handlu zagranicznego za okres styczeń – listopad 2017 r.³ Zgodnie z przedstawionymi danymi w przedmiotowym okresie import w cenach bieżących wyniósł 794 712,0 mln zł⁴, natomiast sam obrót handlu zagranicznego według ważniejszych krajów (pierwsza 10-tka krajów pod względem wysokości obrotu, w kolejności od najwyższego) prezentował się następująco: Niemcy, Chiny, Rosja, Włochy, Francja, Holandia, Czechy, Stany Zjednoczone, Belgia, Wielka Brytania. Dane GUS stanowią potwierdzenie co do zasadności pozycji Niemiec, Wielkiej Brytanii oraz Holandii, które uplasowały się w pierwszej 4-ce krajów, dla których łączna wartość przelewów wychodzących z Polski wynosiła powyżej 100 mld zł. Ponadto uzyskane informacje statystyczne odpowiadają bilansowi handlowemu Polski, zgodnie z którego treścią na koniec 2016 r. zobowiązania netto Polski z tytułu zagranicznych inwestycji bezpośrednich wynosiły 778,7 mld zł, natomiast najwyższe stany zobowiązań z tytułu tych inwestycji odnotowano wobec inwestorów z Niderlandów, Niemiec, Luksemburga oraz Francji⁵. Wysoką pozycję zajmowaną przez Szwecję tłumaczy również, iż firmy skandynawskie są jednym z najważniejszych inwestorów w Polsce⁶ i stanowią trzecią pod względem liczebności grupę firm zagranicznych, a sama Szwecja natomiast pozostawała w ubiegłych latach największym inwestorem – jej inwestycje były bowiem warte ponad połowę całego zainwestowanego przez Skandynawów kapitału⁷.

Stwierdzono, iż zaprezentowane na Wyk. 2 kierunki wysyłki środków z polskiego systemu finansowego nie wzbudzają podejrzeń pod kątem ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu i są zgodne z oczekiwaniami. Najwyższe wartości kwotowe dotyczą przelewów do krajów Unii Europejskiej oraz Stanów Zjednoczonych, co ma swoje uzasadnienie w bliskich relacjach gospodarczych, jak również położeniu geograficznym Polski. Dodatkowo należy także wrócić uwagę na zgodność wybranych danych statystycznych z danymi GUS oraz NBP.

4.2. Kryterium 2: Kraje o najwyższej łącznej wartości przelewów zagranicznych przychodzących do Polski

W nawiązaniu do kryteriów przyjętych dla przelewów zagranicznych wychodzących, analogiczne kryteria – dotyczące krajów wykazujących łączną wartość przelewów powyżej 100 mld zł – zastosowano również dla środków przelewanych zza granicy do polskiego systemu finansowego. Dobór próby równej 9-ciu pierwszym państwom uzasadnia także występowanie znacznej różnicy pod względem najwyższej łącznej wartości przelewów zagranicznych

³ *Obroty towarowe handlu zagranicznego ogółem i według krajów w okresie styczeń – listopad 2017r.*, Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/handel/obroty-towarowe-handlu-zagranicznego-ogolem-i-wedlug-krajow-w-okresie-styczen-listopad-2017-roku,1,64.html?pdf=1>, dostęp z dn. 31.08.2018 r.

⁴ Ibidem.

⁵ *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce w 2016 roku*, Narodowy Bank Polski, https://www.nbp.pl/publikacje/zib/zib_2016_n.pdf, dostęp z dn. 01.09.2018 r.

⁶ *Co przyniosły inwestycje zagraniczne. Wpływ na gospodarkę Polski w ostatnim ćwierćwieczu*, http://bpcc.org.pl/uploads/ckeditor/attachments/11573/Inwestycje_zagraniczne_01.03.pdf, dostęp z dn. 01.09.2018 r.

⁷ http://inwestycje.pl/inwestycje_zagraniczne/Polsko-skandynawska-wspolpraca-gospodarcza.-Inwestycje-wymiana-handlowa-i-skandynawscy-inwestorzy-w-Polsce;309859;0.html, dostęp z dn. 01.09.2018 r.

przychodzących do Polski w odniesieniu do pozycji 10-tej, zajmowanej przez Norwegię z wynikiem znacznie niższym, oscylującym w granicach około 59 mld zł. Poniższy Wyk. 3 prezentuje listę krajów o łącznej wartości przelewów zagranicznych przychodzących powyżej kwoty 100 mld zł.

Wyk. 3. Kraje o wartości przelewów zagranicznych przychodzących do Polski powyżej 100 mld zł

Źródło: Opracowanie własne

Również w odniesieniu do przelewów zagranicznych przychodzących do Polski państwa wskazane na Wyk. 3 w znacznym stopniu pokrywają się z państwami wskazanymi w opracowaniu GUS⁸, zgodnie z którym w okresie styczeń – listopad 2017 r. eksport w cenach bieżących wyniósł 802 528,1 mln zł⁹, natomiast sam obrót handlu zagranicznego według ważniejszych krajów (pierwsza 10-tka krajów pod względem wysokości obrotu, w kolejności od najwyższego) prezentował się następująco: Niemcy, Czechy, Wielka Brytania, Francja, Włochy, Holandia, Rosja, Szwecja, Hiszpania, Stany Zjednoczone. Powyższe jednoznacznie wskazuje na znaczny udział państw wyszczególnionych na Wyk. 3 w handlu zagranicznym, co tłumaczy fakt tak dużych wartości łącznych przelewów przychodzących do Polski z tej grupy.

Szwajcaria, Dania oraz Finlandia znalazły się poza zestawieniem GUS w zakresie pierwszej 10-tki, natomiast zebrane dane statystyczne dotyczące ww. państw mają odzwierciedlenie w innych zestawieniach i również plasują się wysoko pod względem wartości eksportowej. Zgodnie z raportem opracowanym przez Deloitte i Polsko-Szwajcarską Izbę Gospodarczą w ostatnim 20-leciu eksport z Polski do Szwajcarii wzrósł ponad 9-krotnie, a same bezpośrednie inwestycje szwajcarskie w tym czasie w Polsce osiągnęły wartość około 17,5 mld zł¹⁰. W Polsce prowadzą działalność firmy z branż takich jak: produkcja farmaceutyków, telekomunikacja, energetyka czy rozwój innowacyjnych technologii oraz

⁸ *Obroty towarowe...*, op.cit.

⁹ Ibidem.

¹⁰ *Współpraca, wzrost, innowacje. 20 lat inwestycji szwajcarskich w Polsce*, Deloitte, Polsko-Szwajcarska Izba Gospodarcza, <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/pl/Documents/Reports/pl-szwajcaria-raport-2018-deloitte.pdf>, dostęp z dn. 31.08.2018 r.

rozwiązań¹¹. Dania również stanowi atrakcyjny kierunek dla polskich przedsiębiorców. Dane za 2014 r. wykazują, iż stanowiła ona dla Polski 17-stego partnera eksportowego, natomiast sam eksport dotyczył produktów przemysłu elektromaszynowego, wyrobów rolno-spożywczych, wyrobów z metali szlachetnych¹². Polski eksport do Finlandii od kilku lat sukcesywnie rośnie – według danych fińskiego Urzędu Celnego w 2016 r. wyniósł on prawie 1,6 mld EUR. Prawie 1/3 eksportu dotyczy maszyn, urządzeń i sprzętu transportowego, ponadto eksportowane z Polski są rudy metali, złom oraz produkty medyczne i farmaceutyczne¹³.

Dodatkowo raport NBP opisujący należności z tytułu polskich inwestycji bezpośrednich za granicą szacuje, iż w 2016 r. wynosiły one 122,4 mld zł, natomiast najwyższe stany należności z tytułu ww. inwestycji odnotowano wobec podmiotów z Luksemburga, Cypru, Szwajcarii i Czech¹⁴. Warto zaznaczyć, iż względem Szwecji wystąpiły ujemne kwoty należności, które były wynikiem szczególnego sposobu inwestowania polskich spółek w tym kraju¹⁵.

Należy zaznaczyć, iż zgodnie z danymi pochodzącymi ze zagregowanej bazy danych łączna wartość wszystkich przelewów zagranicznych przychodzących do Polski w 2017 r. wynosi w przybliżeniu 2,95 bln zł, z czego wartość przelewów zagranicznych przychodzących do Polski z pierwszych 9-ciu krajów wybranych do szczegółowej analizy wynosi w przybliżeniu 2,32 bln zł, co stanowi aż 79% całości przelewów zagranicznych przysyłanych do Polski. Powyższy udział procentowy prezentuje Wyk. 4 poniżej.

Wyk. 4. Wartości przelewów zagranicznych przychodzących do Polski

Źródło: Opracowanie własne

¹¹ Ibidem, str. 26

¹² <http://www.pfke.pl/eksport-do-danii-dobry-kierunek-dla-polskich-przedsiębiorców/>, dostęp z dn. 31.08.2018 r.

¹³ <https://www.seaoo.com/blog/eksport-do-finlandii-towary-najbardziej-chodliwe/>, dostęp z dn. 31.08.2018 r.

¹⁴ Polskie inwestycje bezpośrednie za granicą w 2016 roku, Narodowy Bank Polski, https://www.nbp.pl/publikacje/zib/zib_2016_n.pdf, dostęp z dn. 02.09.2018 r.

¹⁵ Ujemne należności wynikają z faktu, że polskie firmy mają zobowiązania względem swoich spółek „córek” mających siedziby za granicą, za pośrednictwem których pozyskują kapitał z emisji obligacji na rynku europejskim, które przewyższają kwotę zainwestowanego w te podmioty kapitału.

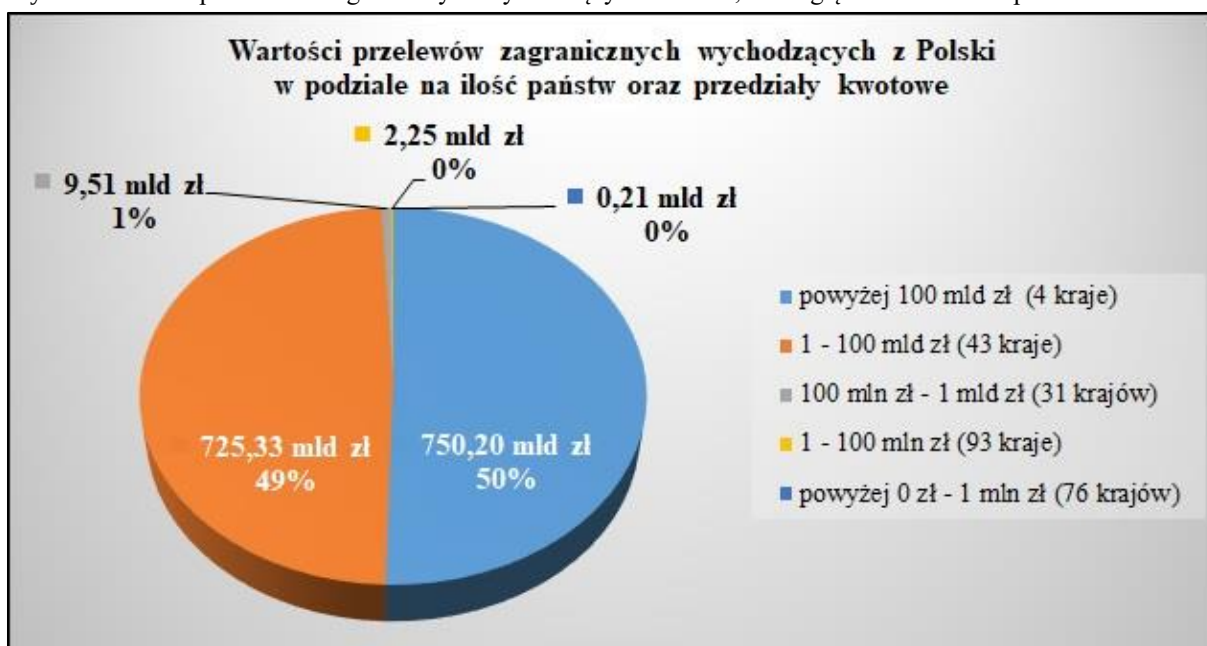
Analiza przelewów zagranicznych przychodzących do Polski nie wskazuje na podwyższone ryzyko prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu. Przebadane kierunki przepływu środków nie budzą podejrzeń oraz są zgodne z oczekiwanymi. Przelewy są przesyłane z państw należących do Unii Europejskiej oraz ze Stanów Zjednoczonych, większość z nich wchodzi także w skład strefy wolnego handlu w ramach Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Ponadto dane statystyczne GUS w zakresie obrotów towarowych handlu zagranicznego, sprawozdanie NBP, a także powszechnie dostępne informacje na temat głównych kierunków eksportu towarów z Polski potwierdzają wysoki wskaźnik kwotowy dotyczący łącznej wysokości przelewów zagranicznych przychodzących do polskiego systemu finansowego, w szczególności w odniesieniu do państw z pierwszej 9-ki.

W tym miejscu warto również wskazać na znaczną różnicę w łącznej wartości przelewów zagranicznych wychodzących w stosunku do przelewów zagranicznych przychodzących na korzyść tych ostatnich, gdzie różnica oscyluje w granicach 1,46 bln zł. W praktyce oznacza to, iż w 2017 r. do polskiego systemu finansowego przelano blisko dwa razy więcej środków, niż zostało wysłanych poza granice kraju. Powyższe ma jednak również uzasadnienie w relacjach gospodarczych Polski głównie z krajami Unii Europejskiej oraz Stanami Zjednoczonymi.

4.3. Kryterium 3: Kraje o najniższej łącznej wartości przelewów zagranicznych wychodzących oraz przychodzących do Polski

Dobór kryterium 3 miało za zadanie wskazać państwa i obszary, które mogłyby wydawać się zaskakujące w odniesieniu do Polski z geograficznego punktu widzenia, jednocześnie wartość przelewów do nich wysłanych jest najmniejsza, choć różna od wartości 0. Zgodnie z danymi przedstawionymi na Wyk. 5 poniżej, 76 krajów odnotowało wpływ środków z Polski w kwocie do 1 mln zł o łącznej wartości około 0,21 mld zł, co stanowi mniej niż 1% wszystkich przelewów zagranicznych wychodzących do Polski w 2017 r.

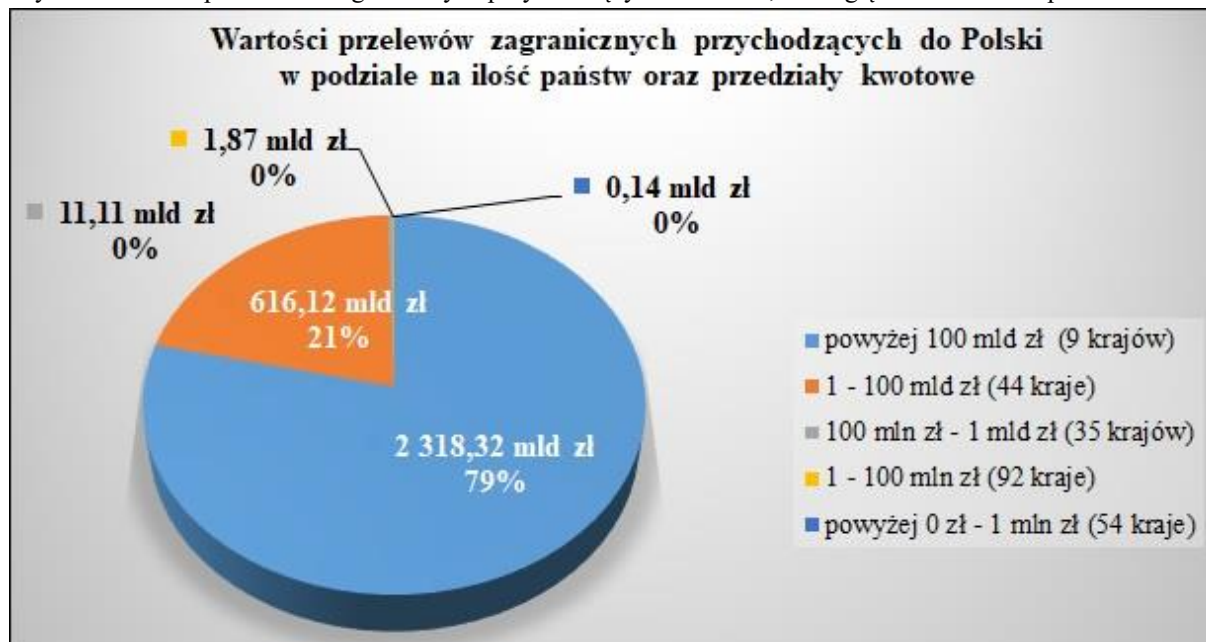
Wyk. 5. Wartości przelewów zagranicznych wychodzących z Polski, z uwzględnieniem ilości państw i kwot

Źródło: Opracowanie własne

Stosownie do wykresu prezentującego wartości przelewów zagranicznych wychodzących z Polski ze wskazaniem przedziałów kwotowych oraz ich udziału procentowego w odniesieniu do całości przelewów zagranicznych wychodzących z Polski w 2017 r., Wyk. 6 wskazuje na ww. wartości w odniesieniu do przelewów zagranicznych przychodzących do Polski.

Wyk. 6. Wartości przelewów zagranicznych przychodzących do Polski, z uwzględnieniem ilości państw i kwot

Źródło: Opracowanie własne

Pogłębiona analiza pozwoliła ustalić, iż szczegółowe badanie obszarów, z których środki wpływają do, bądź też wypływają poza polski system finansowy nie jest zasadne z perspektywy potencjalnego zagrożenia prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu – kwoty przelewów zagranicznych charakteryzują się relatywnie niską kwotą, zwłaszcza w odniesieniu do sumy wartości przelewów zagranicznych wychodzących oraz przychodzących.

Istotna uwaga dotyczy przelewów o łącznej wartości do 1 mln zł, powiązanych z państwami/terytoriami wskazanymi w treści rozdziałów dotyczących przyjętych do badania kryteriów 5–8¹⁶ – w sytuacji zaistnienia takiego przypadku, zostały one poddane osobnej analizie w przedmiotowych rozdziałach.

¹⁶Kryteria te dotyczą:

- przelewu zagranicznego wychodzącego oraz przychodzącego z krajów *ISIS* oraz krajów z nimi sąsiadujących, z wyłączeniem Izraela,
- przelewu zagranicznego wychodzącego w odniesieniu do krajów oraz terytoriów uznawanych za raje podatkowe,
- przelewu zagranicznego wychodzącego w odniesieniu do krajów uznawanych za posiadające status wysokiego ryzyka,
- przelewu zagranicznego wychodzącego w odniesieniu do krajów oraz terytoriów uznawanych za obszary wysokiego ryzyka oraz wymagające stałego monitorowania zgodnie z zaleceniami *FATF*.

4.4. Kryterium 4: Kraje o najwyższej łącznej liczbie nierezydentów, z którymi IO zawarły relacje

Niniejsze opracowanie zawiera także elementy analizy związane z liczbą nierezydentów, dla których Instytucje prowadzą rachunki bankowe/płatnicze. Stosownie do przekazanych danych statystycznych łączna liczba nierezydentów w Polsce, dla których Instytucje prowadziły ww. rachunki w 2017 r. wynosi w przybliżeniu 615,18 tys. *Tab. 2* poniżej prezentuje listę krajów, które charakteryzowały się udziałem nierezydentów w Polsce powyżej 5 tys.

Tab. 2. Kraje o łącznej liczbie nierezydentów powyżej 5 tys., z którymi IO zawarły relacje

Lp.	Nazwa kraju	Kod kraju ISO-3166	Liczba nierezydentów
1.	Ukraina	UA	319 915
2.	Niemcy	DE	51 696
3.	Białoruś	BY	27 334
4.	Wielka Brytania	GB	24 851
5.	Stany Zjednoczone	US	16 345
6.	Francja	FR	9 378
7.	Włochy	IT	8 991
8.	Mołdawia	MD	8 580
9.	Szwecja	SE	8 439
10.	Rosja	RU	7 937
11.	Indie	IN	7 754
12.	Kanada	CA	7 506
13.	Czechy	CZ	6 140
14.	Holandia	NL	5 736
15.	Austria	AT	5 415
16.	Hiszpania	ES	5 169

Źródło: Opracowanie własne

Przedstawiony udział statystyczny wyraźnie wskazuje, iż Ukraina zajmuje pierwsze miejsce w zestawieniu, stanowiąc tym samym ponad 50% wszystkich nierezydentów, z którymi IO zawarły relację. Powyższe podyktowane jest przede wszystkim faktem otwarcia dla wschodnich sąsiadów granic polskiego rynku pracy. W odniesieniu do kolejnych pozycji z *Tab. 2* należy wskazać, iż udział kwotowy pozostałych krajów pod względem liczby nierezydentów, zwłaszcza w kontekście liczby nierezydentów z Ukrainy jest na relatywnie niskim poziomie. Co więcej, wybrane państwa to często kraje graniczące z Polską, zatem fakt występowania liczby nierezydentów powyżej 5 tys. w ich przypadku ma swoje uzasadnienie w lokalizacji geograficznej naszego kraju. Również zgodnie z treścią sprawozdania GUS o ruchu granicznym w Polsce za 2016 r. wśród cudzoziemców przekraczających poszczególne odcinki lądowej granicy Polski dominowali obywatele kraju sąsiadującego – na przykład na granicy z Ukrainą 97,0% stanowili obywatele Ukrainy, na granicy z Rosją 90,0% to obywatele Rosji, a na granicy z Białorusią 87,5% to obywatele Białorusi¹⁷.

¹⁷ *Ruch graniczny oraz wydatki cudzoziemców w Polsce i Polaków za granicą w 2016 r.*, Główny Urząd Statystyczny, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/handel/ruch->

Powyższe wyniki sugerują, że udział nierezydentów pod względem ich liczebności i w zestawieniu z krajami pochodzenia nie wskazuje na wzmożone ryzyko prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu. Głównym udziałowcem w grupie nierezydentów jest Ukraina, która przy analizie polsko-ukraińskich stosunków gospodarczych zasadnie zajmuje pierwsze miejsce w Tab. 2. Pozostałe kraje wykazują znacznie niższy udział kwotowy, ponadto z wieloma z nich Polska podpisała umowy o wzajemnej współpracy.

4.5. Kryterium 5: Przelewy zagraniczne wychodzące oraz przychodzące z krajów ISIS oraz krajów z nimi sąsiadujących, z wyłączeniem Izraela¹⁸

Nazwa ISIS (ang. *Islamic State of Iraq and Sham*) oznacza salaficką organizację terrorystyczną, która od 29 czerwca 2014 r. podaje się za Państwo Islamskie. W rzeczywistości jest to samozwańczy kalifat znajdujący się na terytorium Iraku i Syrii¹⁹. Orientacyjny zakres obszaru, który znajduje się we władzy ISIS przedstawia Rys. 1 poniżej.

Rys. 1. Kraje ISIS

Źródło: <https://learninglyceum.org/2016/07/26/teenage-gunfight-with-isis/isis-held-territory-map-cropped3/>, dostęp z dn. 13.07.2018 r.

graniczny-oraz-wydatki-cudzoziemcow-w-polsce-i-polakow-za-granica-w-2016-r-,15,3.html, dostęp z dn. 05.09.2018 r.

¹⁸ Na wyłączenie Izraela z niniejszej analizy wpływ ma m.in. fakt, iż przedmiotowe państwo działa jako główny sojusznik Stanów Zjednoczonych w regionie pod kątem walki z terroryzmem. Ponadto Izrael jest czynnym obserwatorem FATF, natomiast system AML/CFT Izraela stanowi obecnie przedmiot raportu ewaluacyjnego (*Mutual Evaluation Report of Israel*) Moneyval; źródło: <http://www.fatf-gafi.org/countries/#Israel>, dostęp z dn. 17.09.2018 r. Moneyval (Komitet Specjalny Ekspertów Rady Europy ds. Oceny Środków Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy w Krajach Europy Środkowej i Wschodniej), funkcjonujący w ramach Rady Europy, będący tzw. ciałem regionalnym FATF, powołany został w celu przeprowadzania kompleksowych wzajemnych ewaluacji narodowych systemów AML/CFT) jego państw członkowskich; źródło: <http://www.mf.gov.pl/documents/764034/1002265/Rada+Europy+Specjalny+Komitet.pdf>, dostęp z dn. 17.09.2018 r.

¹⁹ <http://www.nowastrategia.org.pl/isis-nowe-islamskie-panstwo/>, dostęp z dn. 15.07.2018 r.

Oficjalnym celem przedmiotowego ugrupowania jest utworzenie islamskiego państwa opartego na zasadach szariatu regulującego zwyczajnie nie tylko religijne, ale też organizację władzy religijnej oraz codzienne życie każdego muzułmanina. Jako, że w skład *ISIS* wchodzi sunniccy ekstremiści, swoje cele realizuje w sposób bezwzględny. *Cash flow* organizacji terrorystycznej opiera się w dużej mierze na czerpaniu zysków z okupów, przemytu i handlu kobietami²⁰.

Z uwagi na funkcjonowanie *ISIS* jako organizacji terrorystycznej samej w sobie, a także wysoki stopień zagrożenia dla bezpieczeństwa światowego spowodowany jej istnieniem, o czym świadczy chociażby ilość zdarzeń dotyczących ataków terrorystycznych przeprowadzonych na świecie w ostatnich latach, do których przyznało się Państwo Islamskie²¹, za w pełni zasadne uznano włączenie do niniejszej analizy krajów uchodzących za główne terytorium *ISIS* oraz z nimi graniczących. Rys. 2 zawiera wycinek mapy politycznej Bliskiego Wschodu, z częściowo zaznaczonym obszarem terytoriów państw sąsiadujących z *ISIS*, z wyłączeniem Izraela (dalej: kraje/państwa sąsiadujące). Państwami sąsiadującymi są:

- Turcja,
- Iran,
- Kuwejt,
- Arabia Saudyjska,
- Jordania,
- Liban.

Rys. 2. Kraje sąsiadujące z *ISIS*

Źródło: <https://pl.depositphotos.com/163161162/stock-illustration-middle-east-political-map.html>, dostęp z dn. 15.07.2018 r.

²⁰ Ibidem.

²¹ Przykłady to m.in. ataki terrorystyczne w Paryżu (20 kwietnia 2017 r.), Nicei (14 lipca 2016 r.), Brukseli (22 marca 2016 r.), Paryżu (13 listopada 2015 r.), źródło: <http://www.gazetaprawna.pl/artykuly/1048402,zamachy-terrorystyczne-w-europie-w-ostatnich-latach.html>, dostęp z dn. 15.07.2018 r.

W *Tab. 3* zaprezentowano kwotowe wartości przelewów zagranicznych wychodzących do krajów *ISIS* oraz państw sąsiadujących.

Tab. 3. Wartości przelewów zagranicznych wychodzących do krajów *ISIS* oraz państw sąsiadujących

Nazwa kraju	Kod kraju ISO-3166	Wartość transakcji (w mln zł)
Turcja	TR	18 125,96
Liban	LB	94,86
Arabia Saudyjska	SA	86,82
Jordania	JO	37,20
Kuwejt	KW	19,63
Irak	IQ	5,95
Iran	IR	0,41
Syria	SY	0,03
SUMA		18 370,86

Źródło: Opracowanie własne

Należy pamiętać, iż w kontekście zjawiska terroryzmu jego finansowanie bazuje również na przekazywaniu funduszy przez inne państwa lub organizacje w celu sponsorowania lub ułatwienia prowadzenia działalności terrorystycznej, dlatego też informacja o łącznej wartości przelewów zagranicznych wychodzących do krajów wskazanych w *Tab. 3* jest bardzo istotnym wskaźnikiem z perspektywy bezpieczeństwa finansowego.

Choć z perspektywy potencjalnej próby sponsorowania działań terrorystycznych istotne jest przeanalizowanie środków, które zostały przelane do krajów *ISIS* oraz z nimi sąsiadujących, warto również poddać badaniu wartości przelewów przychodzących z tych samych państw. Wartości kwotowe przelewów zagranicznych przychodzących z krajów *ISIS* oraz krajów z nimi sąsiadujących zostały przedstawione w *Tab. 4*.

Tab. 4. Wartości przelewów zagranicznych przychodzących z krajów *ISIS* oraz państw sąsiadujących

Nazwa kraju	Kod kraju ISO-3166	Wartość transakcji (w mln zł)
Turcja	TR	5 781,16
Arabia Saudyjska	SA	411,81
Liban	LB	118,86
Kuwejt	KW	90,49
Jordania	JO	57,63
Iran	IR	38,80
Irak	IQ	15,02
Syria	SY	0,32
SUMA		6 514,09

Źródło: Opracowanie własne

Dane ujęte w *Tab. 3* i *Tab. 4* wskazują na relatywnie niski udział procentowy przelewów zagranicznych wychodzących oraz przychodzących z Iraku i Syrii w odniesieniu do łącznej wartości przelewów zagranicznych wychodzących oraz przychodzących do Polski w 2017 r., niemniej, z uwagi na fakt, iż to właśnie na ich terytoriach znajduje się Państwo Islamskie, zdecydowano się na pogłębienie analizy w zakresie ww. jurysdykcji.

W Tab. 5 poniżej zaprezentowano dane z raportu MPiT zawierającego informacje na temat eksportu i importu Polski za okres styczeń – grudzień 2017 r. (dalej: raport MPiT)²². Przedmiotowy raport wskazuje, iż wartość obrotów towarowych Polski w ww. okresie w odniesieniu do Iraku i Syrii znacznie przewyższa łączną wartość dotyczącą przelewów zagranicznych wychodzących oraz przychodzących, których dane przekazały Instytucje.

Tab. 5. Obroty towarowe Polski za styczeń-grudzień 2017 r. w odniesieniu do Iraku i Syrii

Nazwa kraju	Kod kraju ISO-3166	Wartość obrotów handlowych (w mln EUR)	
		Import	Eksport
Irak	IQ	366,90	84,00
Syria	SY	1,30	16,30

Zródło: https://www.mpit.gov.pl/media/60831/HZ_Syntetyczna_Informacja_styczen_grudzien_2017ost.pdf,
dostęp z dn. 09.09.2018 r.

Należy wskazać, iż polski import z Iraku w 2017 r. osiągnął ponad 4-krotną przewagę nad eksportem, powyższe znajduje jednak uzasadnienie w relacjach gospodarczych z Polską – głównymi pozycjami w eksporcie krajowym były m.in. produkty spożywcze (głównie nabiał), natomiast jedynym w zasadzie produktem sprowadzanym z Iraku była ropa naftowa (99,5%) przywozu, której głównym importerem była Grupa LOTOS S.A. Z uwagi na niestabilną sytuację polityczną oraz zagrożenia wynikające z braku poczucia bezpieczeństwa na znacznym obszarze kraju firmy polskie na ogół nie angażowały się w sposób bezpośredni w projekty inwestycyjno-rozwojowe. Z kolei zaangażowanie irackich firm w Polsce w 2016 r. było znikome i według NBP wyniosło 100 tys. USD²³.

Polsko-syryjska wymiana handlowa skupia się głównie na imporcie ziół i przypraw, które stanowią ponad 40% całości importu, natomiast eksport do Syrii skupia się głównie na przetworach dla niemowląt, wózkach dźwigowych oraz cukrze trzcinowym. Ze względu na niestabilną sytuację polityczną w regionie Bliskiego Wschodu wymiana kapitału pomiędzy Syrią a Polską jest na niskim poziomie, natomiast syryjskie inwestycje w Polsce sprowadzają się do prywatnej działalności gospodarczej osiadłych w kraju Syryjczyków, którzy inwestują głównie w sektor gastronomiczny i drobną wytwórczość²⁴.

Istotną rolę w relacjach handlowych Polski z Irakiem i Syrią odgrywa również szereg porozumień i umów handlowych określających warunki wzajemnej współpracy w tym zakresie.

Ponadto z uwagi na fakt, iż Iran pozostaje krajem ryzyka, w szczególności dla sektora finansowego ze względu na nieadekwatny system przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, jak również mając na względzie, że kraj ten został uznany przez

²² *Syntetyczna informacja o eksporcie i imporcie Polski styczeń-grudzień 2017 roku w mln EUR*, Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii, https://www.mpit.gov.pl/media/60831/HZ_Syntetyczna_Informacja_styczen_grudzien_2017ost.pdf, dostęp z dn. 09.09.2018 r.

²³ *Republika Iraku. Informacja o stosunkach gospodarczych z Polską*, Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii, https://www.mpit.gov.pl/media/57000/IRAK_21_05_2018.pdf, dostęp z dn. 05.09.2018 r.

²⁴ *Syria. Informacja o stosunkach gospodarczych z Polską*, Ministerstwo Rozwoju, https://www.mpit.gov.pl/media/37178/SYRIA_8_05_2017.pdf, dostęp z dn. 05.09.2018 r.

Departament Stanu USA za państwo wspierające terroryzm²⁵, poszerzono analizę o przedmiotową jurysdykcję. Zgodnie z rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) 2016/1675 z dnia 14 lipca 2016 r. uzupełniającym dyrektywę (UE) 2015/849 przez wskazanie państw trzecich wysokiego ryzyka mających strategiczne braki w swoich systemach przeciwdziałania praniu pieniędzy i zwalczania terroryzmu, Iran wciąż jest określany jako jurysdykcja posiadająca istotne braki, które niosą znaczące zagrożenia dla systemu finansowego Unii²⁶. Niemniej należy wskazać, iż Iran, zgodnie z dalszą treścią rozdziału 4.7. niniejszego opracowania, przedstawił zobowiązanie polityczne do usunięcia stwierdzonych braków i zdecydował się poprosić o pomoc techniczną we wdrażaniu planu działania *FATF*.

Stosownie do postanowień porozumienia nuklearnego podpisanego w dniu 14 lipca 2015 r. oraz w związku z faktem, iż Iran spełnił warunki we wspólnie uzgodnionym planie działania (ang. *JCPOA – Joint Comprehensive Plan of Action*), z dniem 16 stycznia 2016 r. uchylono szereg międzynarodowych ograniczeń w odniesieniu do Iranu o charakterze gospodarczym i finansowym, obowiązujących zarówno na mocy przepisów Organizacji Narodów Zjednoczonych, Unii Europejskiej, jak i Stanów Zjednoczonych²⁷.

W świetle obowiązującego reżimu sankcji międzynarodowych nie ma przeciwskażeń do nawiązywania relacji biznesowych z Iranem²⁸. Polska postrzega Iran jako bardzo atrakcyjnego partnera biznesowego – kraj ten posiada status jednego z 5-ciu rynków określanych jako perspektywiczne dla polskiego eksportu. Na przestrzeni 2-óch lat od zniesienia sankcji gospodarczych wolumen wymiany handlowej pomiędzy Polską i Iranem wzrósł prawie 3-krotnie – osiągając na koniec 2017 r. poziom 227 mln USD (136 mln USD eksport do Iranu i 91 mln USD import)²⁹. Należy wskazać, iż do końca 2017 r. nie miały zastosowania ograniczenia w zakresie przekazywania środków finansowych oraz usług finansowych do oraz z Iranu. Zniesiony został zakaz transferów finansowych, łącznie z wymogami, dotyczącymi powiadomień i zezwoleń na przekazy³⁰.

Mając na względzie powyższe, wartości dotyczące zagranicznych przelewów wychodzących oraz przychodzących z krajów *ISIS* oraz krajów z nimi sąsiadujących (z wyłączeniem Izraela) nie powodują wzmożonych obaw w kontekście zintensyfikowanego ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu. Nie bez znaczenia pozostaje fakt istnienia działalności Państwa Islamskiego w obrębie ww. rejonu, niemniej należy pamiętać, iż w odniesieniu do wyżej opisanej charakterystyki stosunków gospodarczych Polski wybranymi krajami wartości kwotowe przelewów zagranicznych wychodzących oraz przychodzących wydają się adekwatne, realne i nie budzą podejrzeń. Również relacje handlowe z Iranem – zgodnie z danymi MPiT i w świetle uchylecia części sankcji wobec Iranu – znajdują uzasadnienie.

²⁵ <https://www.mpit.gov.pl/strony/zadania/wspolpraca-miedzynarodowa/zasady-rozliczania-transakcji-handlowych-z-iranem/>, dostęp z dn. 05.09.2018 r.

²⁶ Ibidem.

²⁷ Ibidem.

²⁸ Jeżeli ani przedmiot umowy nie podlega ograniczeniom (towarowym czy inwestycyjnym), ani też strony umowy nie są podmiotami, do których ma zastosowanie środek w postaci zamrożenia funduszy czy zakazu ich udostępniania, źródło: Ibidem.

²⁹ Ibidem.

³⁰ Ibidem.

4.6. Kryterium 6: Przelewy zagraniczne wychodzące w odniesieniu do krajów oraz terytoriów uznawanych za raje podatkowe

Termin raju podatkowego stosuje się najczęściej w odniesieniu do państw lub obszarów, w których przepisy podatkowe są wyjątkowo łagodne dla obcokrajowców i kapitału zagranicznego. Celem rajów podatkowych jest przyciągnięcie kapitału osób bądź firm poza miejsce wykonywania działalności ekonomicznej. Raje podatkowe są wykorzystywane przez przedsiębiorców do transferowania zysków i unikania płacenia podatków w krajach macierzystych³¹, należy jednak pamiętać, iż z ich usług korzystają także przestępcy, którzy poprzez liczne transfery gotówki w ramach wielu spółek próbują „wyprać” pieniądze. W wielu krajach/terytoriach określanych mianem rajów podatkowych lokalne przepisy prawa zezwalają na nieprowadzenie ksiąg rachunkowych, nieprzekazywanie sprawozdań finansowych administracji państwowej, czy nawet nieujawnianie udziałowców w oficjalnych rejestrach, nie wspominając już o braku wymogów dotyczących ujawniania faktycznego właścicielstwa w spółkach rejestrowanych na ich obszarze. Kluczowy z punktu widzenia procedury prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu jest też brak weryfikacji źródła pochodzenia środków księgowanych na lokalnych rachunkach bankowych.

W dniu 17 maja 2017 r. wydane zostało Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie określenia krajów i terytoriów stosujących szkodliwą konkurencję podatkową w zakresie podatku dochodowego od osób prawnych oraz Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie określenia krajów i terytoriów stosujących szkodliwą konkurencję podatkową w zakresie podatku dochodowego od osób fizycznych, które definiują jednakową listę krajów i terytoriów uchodzących za tzw. raje podatkowe.

Kraje i terytoria wskazane na przedmiotowej liście wraz z kwotowymi wartościami środków wychodzących do poszczególnych krajów i terytoriów wskazanych w Rozporządzeniach przedstawia *Tab. 6* poniżej. Spośród niżej wskazanej listy obszarów wskazanych jako stosujące szkodliwą konkurencję podatkową w zakresie podatku dochodowego od osób prawnych jedynie Sark – Terytorium Zależne Korony Brytyjskiej – nie zostało wskazane jako pozycja, do której Instytucje przekazywały środki.

W wyniku analizy ustalono, że do krajów i terytoriów określanych mianem rajów podatkowych w 2017 r. wysłano z Polski kwotę o wartości blisko 11,48 mld zł. Kwota w ujęciu całościowym jest relatywnie wysoka, stanowi w przybliżeniu 0,8% sumy wszystkich transakcji zagranicznych wychodzących z Polski w 2017 r., należy jednak wskazać, iż wartość wynoszącą w przybliżeniu 10,31 mld zł z powyższej kwoty stanowią środki przesyłane do Hongkongu. Zgodnie z raportem MPiT obroty towarowe Polski w odniesieniu do ww. państwa za 2017 r. pod względem importu wyniosły 63,4 mln EUR (ok. 264 mln PLN wg kursu euro na koniec 2017 r.) – łączna wartość kwoty zaraportowanej przez Instytucje w znacznym stopniu przekracza wartość wskazaną w przedmiotowym raporcie. Wysoka wartość przelanych środków, oprócz potencjalnej intencji prania pieniędzy, może wiązać się z chęcią ukrycia faktycznego właściciela przesyłanych środków lub skorzystania z optymalizacji podatkowej. Na wysoki udział środków kierowanych do Hongkongu celem skorzystania z optymalizacji

³¹ https://pl.wikipedia.org/wiki/Raj_podatkowy, dostęp z dn. 15.07.2018 r.

podatkowej może również wskazywać znaczna liczba obecnych w Internecie ofert pomocy w założeniu firmy w Hongkongu w przywołanym celu. Optymalizacja podatkowa może zatem stanowić częściowe uzasadnienie dla wpływów kierowanych do Hongkongu. Niemniej, mając na uwadze sklasyfikowanie ww. regionu jako raju podatkowego oraz fakt, iż raje podatkowe uznawane są za obszary o podwyższonym ryzyku prania pieniędzy, pełne wyjaśnienie wysokości transferów do Hongkongu wymagałoby przeprowadzenia dodatkowych analiz.

Tab. 6. Wartości przelewów zagranicznych wychodzących do krajów i terytoriów wskazanych w przedmiotowych Rozporządzeniach Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 17 maja 2017 r.

Nazwa kraju	Kod kraju ISO-3166	Wartość transakcji (w mln zł)
Hongkong	HK	10 308,08
Mauritius	MU	475,56
Panama	PA	172,50
Monako	MC	133,00
Makau	MO	112,38
Brytyjskie Wyspy Dziewicze	VG	66,06
Bahrajn	BH	61,74
Seszele	SC	53,10
Malediwy	MV	23,25
Curaçao	CW	16,42
Andora	AD	15,44
Antigua i Barbuda	AG	14,88
Anguilla	AI	10,24
Saint Lucia	LC	6,56
Wyspy Marshalla	MH	6,32
Dominika	DM	2,66
Nauru	NR	2,12
Wyspy Cooka	CK	1,53
Vanuatu	VU	0,85
Samoa	WS	0,54
Liberia	LR	0,32
Grenada	GD	0,14
Sint Maarten	SX	0,08
Wyspy Dziewicze Stanów Zjednoczonych	VI	0,04
Niue	NU	0,04
Tonga	TO	0,01
Sark – Terytorium Zależne Korony Brytyjskiej	b.d.	0,00
SUMA		11 483,86

Źródło: Opracowanie własne

4.7. Kryterium 7: Przelewy zagraniczne wychodzące w odniesieniu do krajów uznawanych za posiadające status wysokiego ryzyka zgodnie z treścią rozporządzeń delegowanych Komisji (UE)

Zgodnie z treścią rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2016/1675 z dnia 14 lipca 2016 r. uzupełniającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 przez wskazanie państw trzecich wysokiego ryzyka mających strategiczne braki, Unia musi zapewnić skuteczne mechanizmy ochrony całego rynku wewnętrznego w celu zwiększenia

pewności prawa dla podmiotów gospodarczych oraz ogółu zainteresowanych podmiotów w odniesieniu do stosunków, jakie nawiązują one z jurysdykcjami państw trzecich. Integralność rynków finansowych oraz właściwe funkcjonowanie rynku wewnętrznego jako całości są poważnie zagrożone ze strony jurysdykcji, których systemy przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu wykazują strategiczne braki. Takie jurysdykcje o niewydajnych ramach prawnych i instytucjonalnych oraz niskich standardach w zakresie kontroli przepływu pieniędzy stanowią znaczące zagrożenie dla systemu finansowego Unii³².

W myśl powyższego założenia Komisja (UE) doszła w swojej analizie do wniosku, że za jurysdykcje państw trzecich mające strategiczne braki w swoich systemach przeciwdziałania praniu pieniędzy i zwalczaniu terroryzmu, które to braki stwarzają znaczące zagrożenia dla systemu finansowego Unii, należy uznać:

- Afganistan,
- Bośnię i Hercegowinę,
- Gujanę,
- Irak,
- Laotańską Republikę Ludowo-Demokratyczną (Laos),
- Syrię,
- Ugandę,
- Vanuatu,
- Jemen.

Jako państwo trzecie wysokiego ryzyka, które przedstawiło zobowiązanie polityczne na wysokim szczeblu do usunięcia stwierdzonych braków i zdecydowało się poprosić o pomoc techniczną we wdrażaniu planu działania *FATF* oraz zostało wskazane w oświadczeniu publicznym *FATF* wskazano dodatkowo Iran.

Jako państwo trzecie wysokiego ryzyka, które jest źródłem ciągłego i znacznego ryzyka w zakresie prania pieniędzy i finansowania terroryzmu i wielokrotnie zaniechało usunięcia stwierdzonych uchybień oraz zostało wskazane w oświadczeniu publicznym *FATF* wskazana została także Koreańska Republika Ludowo-Demokratyczna (KRLD)³³.

W wyniku rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 2018/105 z dnia 27 października 2017 r. oraz rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 2018/212 z dnia 13 grudnia 2017 r., zmieniających rozporządzenie delegowane (EU) 2016/1675 do listy państw trzecich wysokiego ryzyka dodano również:

- Etiopię,
- Sri Lankę,
- Trynidad i Tobago,
- Tunezję³⁴.

³² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R1675&from=EN>, dostęp z dn. 15.07.2018 r.

³³ Ibidem.

³⁴ https://www.mf.gov.pl/ministerstwo-finansow/dzialalnosc/giif/aktualnosci/-/asset_publisher/SVp7/content/rozporzadzenie-delegowane-komisji-ue-nr-2018-105-z-dnia-27-pazdziernika-2017r-oraz-rozporzadzenie-delegowane-komisji-ue-nr-2018-212-z-dnia-13-grudnia-2017-r-zmieniajace-

Należy zaznaczyć, że lista stanowiąca aneks do wskazanego rozporządzenia obejmuje odmienny katalog państw, niż kraje wysokiego ryzyka zidentyfikowane przez *FATF*³⁵. Wymienione wyżej jurysdykcje wraz z łączną wartością kwotową przelewów zagranicznych do nich przekazanych oraz wnioski dotyczące powyższego kierunku wysyłki środków z polskiego systemu finansowego w kontekście wybranych państw zostały zawarte w kolejnym rozdziale – 4.8. – z uwagi na fakt, iż kraje wskazane rozporządzeniach delegowanych Komisji (UE) w znacznej części pokrywają się z krajami wysokiego ryzyka zidentyfikowanymi przez *FATF*, a które opisano w dalszej części opracowania.

4.8. Kryterium 8: Przelewy zagraniczne wychodzące w odniesieniu do krajów oraz terytoriów uznawanych za obszary wysokiego ryzyka oraz wymagające stałego monitorowania zgodnie z zaleceniami *FATF*

W kontekście omówienia poprzedniego kryterium dotyczącego obszarów wysokiego ryzyka zgodnie z rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) 2016/1675 z dnia 14 lipca 2016 r. uzupełniającym dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 zasadnym jest przeanalizowanie przelewów zagranicznych wychodzących do krajów wysokiego ryzyka zidentyfikowanych przez *FATF*. *FATF* identyfikuje jurysdykcje ze strategicznymi uchybieniami w zakresie AML/CFT trzy razy w roku, następnie informacje te przekazuje w formie publicznych oświadczeń. Przedmiotowe publikacje dzielą się na dwa rodzaje dokumentów:

- dokumenty określające jurysdykcje, które mają strategiczne braki, i z którymi *FATF* współpracuje w celu ich wyeliminowania z uwagi na fakt, iż stanowią one zagrożenie dla międzynarodowego systemu finansowego (określane jako ang. *call for action*, w tłum. wezwanie do działania);
- dokumenty określające jurysdykcje, z którymi *FATF* współpracuje i monitoruje w zakresie weryfikacji postępów w rozwiązywaniu stwierdzonych niedociągnięć AML/CFT (określane jako ang. *other monitored jurisdictions*, w tłum. pozostałe monitorowane jurysdykcje); jednocześnie *FATF* wzywa te jurysdykcje do szybkiego wdrożenia planów działania w proponowanych ramach czasowych.

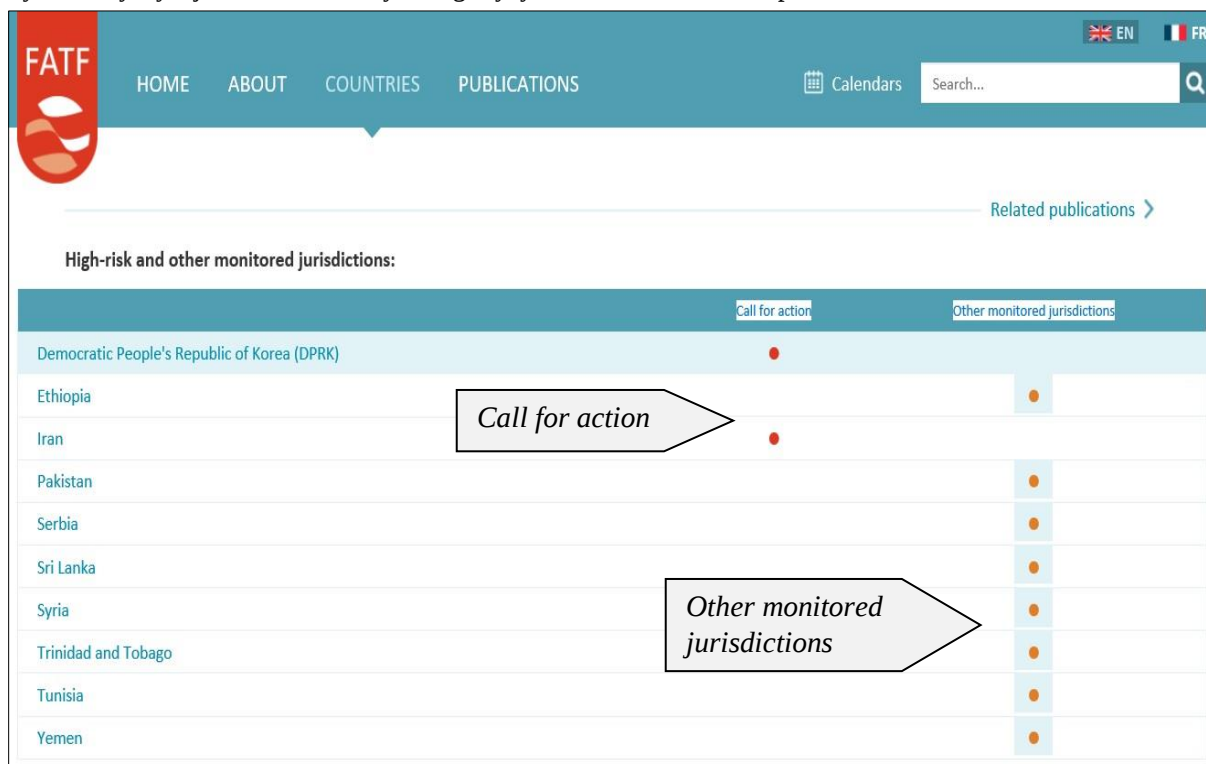
Stan bieżący z lipca br. przedstawia Rys. 3 poniżej.

Jednocześnie raz jeszcze należy podkreślić cykliczność publikowania oświadczeń – w ujęciu praktycznym cykliczność oznacza konieczność przeprowadzenia badania całej grupy jurysdykcji, które występowały na listach *FATF* w 2017 r. Z uwagi na fakt, iż w 2018 r. przedmiotowe oświadczenia ukazały się dotychczas dwukrotnie – analiza została poszerzona również o stan obecny. W odniesieniu do pierwszej grupy dokumentów dotyczących państw mających strategiczne braki w zakresie AML/CFT, zarówno przez cały rok 2017, jak i na dzień badania na liście *FATF* wymieniony jest Iran oraz Koreańska Republika Ludowo-Demokratyczna (KRLD). Wykaz państw wymagających stałego monitoringu według *FATF* zaprezentowano w *Tab. 7* poniżej.

rozporządzenie-delegowane-eu-2016-1675-przez-dodanie-etiopii-do-wykazu-państw-trzecich-wysokiego-ryzyka/pop_up?_101_INSTANCE_SVp7_viewMode=print, dostęp z dn. 15.07.2018 r.

³⁵ Ibidem.

Rys. 3. Jurysdykcje uznawane za wysokiego ryzyka oraz monitorowane przez FATF

Źródło: <http://www.fatf-gafi.org/countries/#high-risk>, dostęp z dn. 24.07.2018 r.

Tab. 7. Kraje oraz terytoria wymagające stałego monitoringu zgodnie z listami FATF

Jurysdykcje wymagające stałego monitorowania						
Nazwa kraju	Terminy publikacji oświadczeń FATF					
	21.10. 2016	24.02. 2017	23.06. 2017	03.11. 2017	23.02. 2018	29.06. 2018
Afganistan	✓ ³⁶	✓				
Bośnia i Hercegowina	✓	✓	✓	✓		
Etiopia		✓	✓	✓	✓	✓
Irak	✓	✓	✓	✓	✓	
Pakistan						✓
Laos	✓	✓				
Serbia					✓	✓
Sri Lanka				✓	✓	✓
Syria	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Uganda	✓	✓	✓			
Trynidad i Tobago				✓	✓	✓
Tunezja				✓	✓	✓
Vanuatu	✓	✓	✓	✓	✓	
Jemen	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Źródło: Opracowanie własne

³⁶ Oznaczenie ✓ wskazuje, iż państwo/terytorium zostało uznane we wskazanym terminie publikacji oświadczenia FATF za jurysdykcję wymagającą stałego monitorowania.

Analizie poddano łączne wartości przelewów zagranicznych wychodzących w odniesieniu do jurysdykcji uznawanych za obszary wysokiego ryzyka oraz wymagające stałego monitorowania zgodnie z zaleceniami *FATF*. Wyniki prezentuje *Tab. 8* poniżej.

Tab. 8. Wartość przelewów zagranicznych wychodzących do krajów oraz terytoriów uznawanych za obszary wysokiego ryzyka oraz wymagające stałego monitorowania zgodnie z zaleceniami *FATF*

Nazwa kraju/terytorium	Kod kraju ISO-3166	Wartość transakcji (w mln zł)
Serbia	RS	1 391,37
Pakistan ³⁷	PK	306,56
Bośnia i Hercegowina	BA	283,16
Tunezja	TN	139,89
Sri Lanka	LK	57,61
Afganistan	AF	13,99
Laos	LA	11,35
Uganda	UG	8,05
Irak	IQ	5,95
Etiopia	ET	3,69
Trynidad i Tobago	TT	1,94
Vanuatu	VU	0,85
Iran	IR	0,41
Jemen	YE	0,11
Korea Północna	KP	0,07
Gujana	GY	0,04
Syria	SY	0,03
SUMA		2 225,07

Źródło: Opracowanie własne

Analizując dane dotyczące wysyłki środków z Polski do krajów uznawanych za posiadające status wysokiego ryzyka (również identyfikowanych przez *FATF*) oraz zgodnie z zaleceniami *FATF* wymagających stałego monitorowania, w kontekście wyników kwotowych prezentowanych w *Tab. 8* wiodącą pozycję zajmuje Serbia (1 391,37 mln zł), kolejno (ze znaczną różnicą w stosunku do pozycji Serbii) Pakistan (306,56 mln zł), Bośnia i Hercegowina (283,16 mln zł) oraz Tunezja (139,89 mln zł), dalsze pozycje w zestawieniu wykazują wartości poniżej 100 mln zł. Powyższe, w ocenie UKNF, ma swoje uzasadnienie w ożywionych w ostatnim czasie wzajemnych relacjach handlowych ww. państw z Polską, co potwierdza również raport MPiT opracowany na podstawie danych Ministerstwa Finansów i GUS³⁸. Szacunkowa wartość importu z Serbii w 2017 r. wyniosła w przybliżeniu 330,7 mln EUR. Stosownie do danych z 2014 r. z Serbii importowano głównie papier i tekturę, ale także samochody osobowe, jednocześnie polskie inwestycje w Serbii w 2014 r. wyniosły 50,2 mln EUR. MPiT wskazuje także na fakt, iż w perspektywie kolejnych lat współpraca

³⁷ Należy wskazać, iż lista krajów i terytoriów wskazanych w rozporządzeniach delegowanych Komisji UE jako państwa trzecie wysokiego ryzyka pokrywa się z jurysdykcjami zaprezentowanymi w *Tab. 8*, z wyłączeniem Serbii i Pakistanu.

³⁸ *Syntetyczna informacja...*, op.cit.

polsko-serbska rosła na sile³⁹. Wartość obrotów towarowych Polski za 2017 r. w odniesieniu do Pakistanu wyniosła 334,2 mln EUR.

Raport MPiT uzasadnia także zajmowanie relatywnie wysokich pozycji pod względem kwotowym występujących na liście państw wysokiego ryzyka – Bośni i Hercegowiny oraz Tunezji. Zgodnie z zawartymi w nim informacjami obroty towarowe Polski za 2017 r. pod względem importu w odniesieniu do Bośni i Hercegowiny wyniosły 62,3 mln EUR (importowano głównie aluminium nieobrobione⁴⁰), natomiast import z Tunezji to szacunkowa wartość na poziomie 182,9 mln EUR – w przypadku Tunezji największymi pozycjami w imporcie w 2016 r. były: urządzenia mechaniczne i elektryczne, materiały i wyroby włókiennicze oraz obuwie i wyroby skórzane⁴¹.

Szczególną uwagę warto zwrócić na jurysdykcje, które z perspektywy *FATF* stanowią zagrożenie dla międzynarodowego systemu finansowego. Przypadek Iranu został opisany we wcześniejszym rozdziale – 4.5. Zgodnie z Raportem MPiT obroty towarowe Polski z Koreą Północną pod względem wartości importu w 2017 r. wyniosły 1,7 mln EUR, zatem dane zawarte w *Tab. 8* również mają uzasadnienie w relacjach gospodarczych z ww. krajem. Istotne wskazanie dotyczy faktu, iż łączna wartość przelewów zagranicznych wychodzących do Korei Północnej w odniesieniu do wartości przelewów zagranicznych wychodzących do innych jurysdykcji wysokiego ryzyka jest relatywnie niska.

4.9. Pozostałe kryteria, potencjalnie zasadne z perspektywy specyfiki polskiej gospodarki

4.9.1. Kraje typowane przez CBA jako prowadzące działalność przestępczą

Biorąc pod uwagę wielkość działalności azjatyckiej w kontekście polskiej gospodarki w pełni zasadnym wydaje się włączenie kryterium dotyczącego analizy przelewów zagranicznych wychodzących do Chin oraz Wietnamu do krajowej oceny ryzyka. Zasadność powyższej decyzji potwierdza także znaczna ilość negatywnych doniesień prasowych na temat prania pieniędzy oraz podejmowanych w związku z tym faktem działań przez Centralne Biuro Antykorupcyjne. Jako przykład można wskazać serię zatrzymań biznesmenów działających w branży tekstylnej na terenie Wólki Kosowskiej, którym postawiono zarzuty m.in. wyłudzenia podatku VAT oraz prania „brudnych” pieniędzy⁴². Do dnia 11 czerwca br. w tym śledztwie zarzuty dotyczące m.in. udziału w latach 2014-2017 w zorganizowanej grupie przestępczej usłyszało 38 podejrzanych: pośredników, pomocników i przedstawicieli spółek. Grupa dokonywała przestępstw polegających na fikcyjnym obrocie m.in. towarami tekstylnymi i wystawianiu nierzetelnych faktur VAT. Ustalenia CBA wskazują, że zatrzymani doprowadzili do wyłudzenia zwrotu podatku wielkiej wartości – ponad 30 mln zł, a w ramach zorganizowanej

³⁹ Informacja na temat współpracy gospodarczej z Polską, Ministerstwo Rozwoju, https://www.mpit.gov.pl/media/22930/KE_Serbia_25_07_2016.pdf, dostęp z dn. 03.09.2018 r.

⁴⁰ Bośnia i Hercegowina. Informacja o stosunkach gospodarczych z Polską, Ministerstwo Rozwoju, https://www.mpit.gov.pl/media/22926/KE_BiH_25_07_2016.pdf, dostęp z dn. 03.09.2018 r.

⁴¹ Tunezja. Informacja o stosunkach gospodarczych z Polską, Ministerstwo Rozwoju, https://www.mpit.gov.pl/media/36704/Tunezja_25_04_2017.pdf, dostęp z dn. 03.09.2018 r.

⁴² <https://www.cba.gov.pl/pl/aktualnosci/3819,Fikcyjne-faktury-VAT-na-20-mln-Zatrzymani-biznesmeni-z-Wolki-Kosowskiej-i-Tarnob.html>, dostęp z dn. 17.07.2018 r.

grupy przestępczej, poprzez system spółek i przelewów, „wyprali” ponad 161 mln zł dochodów z przestępstw⁴³. Warto dodać, iż rejon Wólki Kosowskiej stanowi swego rodzaju centralny ośrodek handlu towarami azjatyckiego pochodzenia – głównie z Chin i Wietnamu. Wartości dotyczące łącznych przelewów zagranicznych wychodzących do Chin i Wietnamu zostały zaprezentowane w *Tab. 9* poniżej.

Tab. 9. Wartość przelewów zagranicznych wychodzących do Chin i Wietnamu

Nazwa kraju	Kod kraju ISO-3166	Wartość transakcji (w mln zł)
Chiny	CN	28 752,53
Wietnam	VN	980,50
SUMA		29 733,03

Zródło: Opracowanie własne

Analizując wartości przelewów wychodzących do ww. państw za pośrednictwem polskiego systemu finansowego należy zaznaczyć, iż wysokość przelewów wysyłanych do Wietnamu jest zdecydowanie niższa, niż łączna wartość środków przelanych do Chin, mimo to jest bliska kwoty 1 mld zł. Sama wartość przelewów zagranicznych wysyłanych z polskiego systemu finansowego do Chin wynosi w przybliżeniu aż 29 mld zł. Suma łącznej wartości przelewów zagranicznych wychodzących do Chin oraz Wietnamu stanowi około 2% wszystkich przelewów zagranicznych wychodzących z Polski w 2017 r.

Mimo relatywnie wysokich wartości ponownie uzasadnienia należy upatrywać we wzajemnych relacjach gospodarczych z ww. krajami azjatyckimi. Stosownie do przywoływanego w poprzednich rozdziałach opracowania GUS⁴⁴ warto również pamiętać, iż Chiny, z wartością importu na poziomie 57 390,3 mln zł, zajmują 2-gie miejsce pod względem łącznej wartości obrotu towarowego w odniesieniu do Polski w okresie styczeń – listopad 2017 r. Według MPiT w 2015 r. ponad połowę towarów importowanych z Chin stanowiły wyroby przemysłu elektromaszynowego, ważną sekcję stanowiły także wyroby włókiennicze. Do najważniejszych produktów importowanych z Chin do Polski należały m.in. aparatura do telefonii i telewizji, komputery i części do komputerów, konsole, zabawki, transformatory, lampy i oprawy oświetleniowe, obuwie, odzież, części maszyn drukarskich, walizki i torby oraz części samochodowe⁴⁵. Istotny wpływ na łączną wysokość zagranicznych przelewów wychodzących do Chin ma także wzrost polsko-chińskiej współpracy inwestycyjno-kapitałowej⁴⁶.

4.9.2. Kraje byłego ZSRR w kontekście wskaźnika *CPI* według *Transparency International*

Transparency International (dalej też: *TI*) jest międzynarodową, niezależną i pozarządową organizacją badającą, ujawniającą i zwalczającą praktyki korupcyjne.

⁴³<https://www.cba.gov.pl/pl/aktualnosci/3868,Fikcyjne-faktury-VAT-na-160-mln-Zatrzymani-biznesmeni-z-Wolki-Kosowskiej.html>, dostęp z dn. 17.07.2018 r.

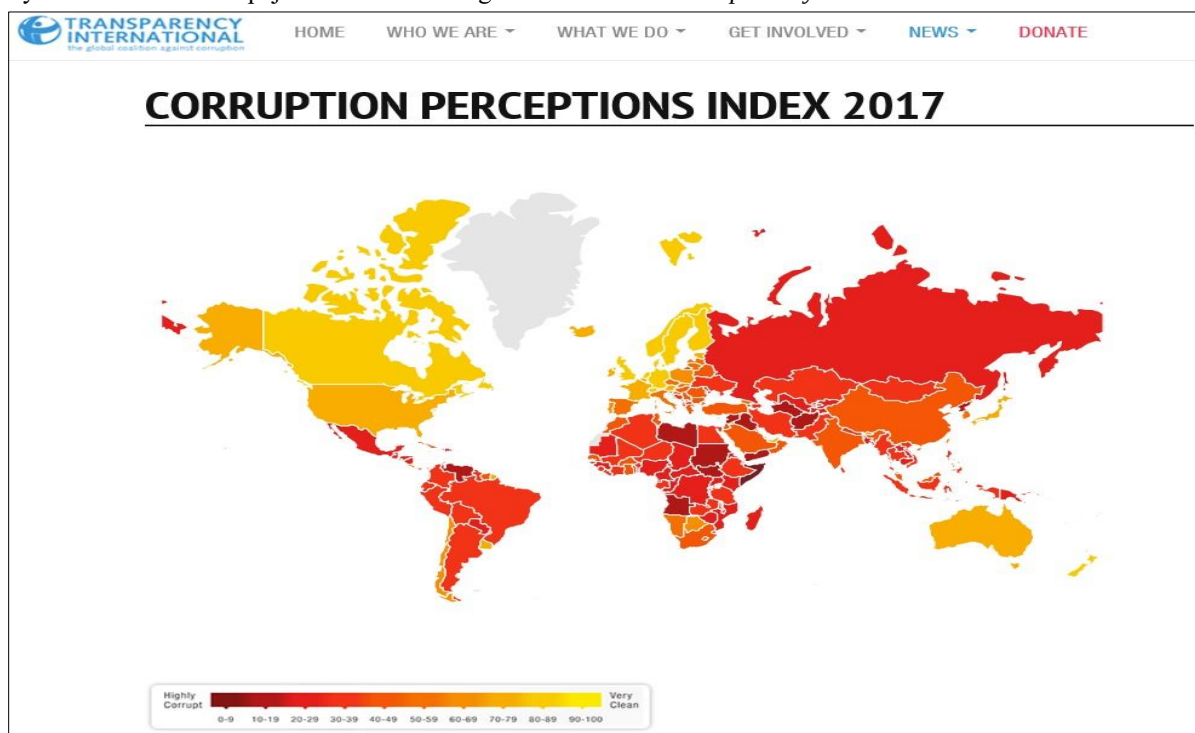
⁴⁴ *Obroty towarowe...*, op.cit.

⁴⁵ *Chińska Republika Ludowa. Informacja o stosunkach gospodarczych z Polską*, Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii, https://www.mpit.gov.pl/media/29722/Chiny_29_11_2016.pdf, dostęp z dn. 04.09.2018 r.

⁴⁶ Ibidem.

Przedmiotowa organizacja co roku publikuje tzw. Indeks Percepcji Korupcji (ang. *Corruption Perceptions Index*⁴⁷, dalej też: *CPI*, Indeks).

Rys. 4. Wskaźnik korupcji na świecie według wskaźnika *CPI Transparency International*

Źródło: https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2017#resources, dostęp z dn. 24.07.2018 r.

21 lutego br. na stronie *TI* został opublikowany raport *CPI* za rok 2017. Zgodnie z aktualnym indeksem Polska otrzymała 60 punktów w skali 100-punktowej, zajmując tym samym 36 miejsce w rankingu obejmującym swym zasięgiem 180 krajów i terytoriów. Przedmiotowy *scoring* prezentuje Rys. 5.

Wraz z upadkiem Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, któremu towarzyszyły gwałtowne zmiany w sferze polityki i ekonomii, doszło do gwałtownego wzrostu przestępczości. W świetle ostatnich wydarzeń śledczych związanych m.in. z „rosyjską pralnią brudnych pieniędzy”, zwanej też „Laundromatem”⁴⁸, w wyniku której przestępcy „wyprali” kwotę blisko 21 mld dolarów⁴⁹ zasadnym wydaje się wysunięcie tezy, iż proceder w obrębie ww. rejonów wciąż stanowi ryzyko prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu. Analiza wskaźnika *CPI* w odniesieniu do 15-stu krajów powstałych w wyniku upadku Związku

⁴⁷ Indeks *CPI* ukazuje percepcję korupcji w danym kraju przez ludzi biznesu i analityków z całego świata, w tym ekspertów zamieszkałych w ocenianym kraju. Każdy kraj oceniany jest w skali od 100 (największa przejrzystość) do 0 (największa korupcja). Ranking układany jest według liczby uzyskanych punktów, od największej do najmniejszej. Najwyższa lokata w rankingu oznacza najmniejszą korupcję; https://pl.wikipedia.org/wiki/Transparency_International, dostęp z dn. 17.07.2018 r.

⁴⁸ „Laundromat” w języku ang. oznacza dosłownie „automat pralniczy” i swoją nazwą nawiązuje do czasów Al Capone, który w celu ukrycia zysków z nielegalnej produkcji, sprzedaży i przemytu alkoholu prowadził legalną działalność handlowo-usługową, tj. sklepy, a przede wszystkim pralnie.

⁴⁹ „Laundromat” to rosyjska pralnia pieniędzy działająca w latach 2011-2014 na ogromną skalę: transfery przeszły przez 5140 spółek, przelewy trafiły do 732 banków w 96 krajach na całym świecie. Do dziś nie wiadomo, do kogo należały miliardy umieszczone w „Laundromacie”, więcej: <https://tvn24bis.pl/ze-swiata,75/rosyjska-pralnia-brudnych-pieniedzy-sledztwo-dziennikarskie,725430.html>

Radzieckiego pozwala stwierdzić, iż w przypadku tylko 4-ech (Estonia, Litwa, Łotwa, Gruzja) spośród wszystkich tych państw Indeks wskazuje na wartość powyżej 50 pkt w skali od 0 do 100 pkt, gdzie 0 oznacza najwyższy stopień korupcji. Indywidualne CPI dla każdego z 15-stu państw przedstawia Rys. 6.

Rys. 5. Wskaźnik CPI dla Polski

TRANSPARENCY INTERNATIONAL the global coalition against corruption								
HOME WHO WE ARE WHAT WE DO GET INVOLVED NEWS DONATE								
CORRUPTION PERCEPTIONS INDEX 2017								
Search								
2017 Rank	Country	2017 Score	2016 Score	2015 Score	2014 Score	2013 Score	2012 Score	Region
29	Portugal	63	62	64	63	62	63	Europe and Central Asia
29	Qatar	63	61	71	69	68	68	Middle East and North Africa
29	Taiwan	63	61	62	61	61	61	Asia Pacific
32	Brunei Darussalam	62	58	N/A	N/A	60	55	Asia Pacific
32	Israel	62	64	61	60	61	60	Middle East and North Africa
34	Botswana	61	60	63	63	64	65	Sub Saharan Africa
34	Slovenia	61	61	60	58	57	61	Europe and Central Asia
36	Poland	60	62	63	61	60	58	Europe and Central Asia
36	Seychelles	60	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	Sub Saharan Africa
38	Costa Rica	59	58	55	54	53	54	Americas
38	Lithuania	59	59	59	58	57	54	Europe and Central Asia

Źródło: https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2017#resources, dostęp z dn. 25.07.2018 r.

Rys. 6. CPI dla państw byłego ZSRR

Corruption Perceptions Index 2017: Global Scores								
Country	ISO3	Region	CPI Score 2017	Rank	standard error	Lower CI	Upper CI	number of sources
Estonia	EST	WE/EU	71	21	2,21	67	75	10
Lithuania	LTU	WE/EU	59	38	2,21	55	63	9
Latvia	LVA	WE/EU	58	40	3,21	53	63	9
Georgia	GEO	ECA	56	46	3,1	51	61	6
Belarus	BLR	ECA	44	68	4,12	37	51	7
Armenia	ARM	ECA	35	107	3,79	29	41	6
Azerbaijan	AZE	ECA	31	122	5,64	22	40	7
Kazakhstan	KAZ	ECA	31	122	3,59	25	37	9
Moldova	MDA	ECA	31	122	1,54	28	34	9
Ukraine	UKR	ECA	30	130	2,27	26	34	9
Kyrgyzstan	KGZ	ECA	29	135	2,59	25	33	7
Russia	RUS	ECA	29	135	2,5	25	33	9
Uzbekistan	UZB	ECA	22	157	2,11	19	25	7
Tajikistan	TJK	ECA	21	161	2,36	17	25	5
Turkmenistan	TKM	ECA	19	167	1,78	16	22	5

Źródło: https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2017#resources, dostęp z dn. 24.07.2018 r.

Biorąc pod uwagę poziom korupcji określony poprzez wskaźnik *CPI*, jednocześnie mając na względzie rys historyczny oraz ostatnie zdarzenia dotyczące przestępstw prania pieniędzy, zdecydowano się na włączenie do niniejszej analizy kryterium dotyczącego przelewów zagranicznych wychodzących do krajów byłego Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich. Wartość kwotowa przelewów zagranicznych wychodzących do poszczególnych państw powstałych w wyniku rozpadu ZSRR została zawarta w *Tab. 10* poniżej.

Tab. 10. Wartości przelewów zagranicznych wychodzących do państw powstałych w wyniku rozpadu ZSRR

Nazwa kraju	Kod kraju ISO-3166	Wartość transakcji (w mln zł)
Rosja	RU	13 988,42
Łotwa	LV	9 487,75
Ukraina	UA	8 068,30
Litwa	LT	6 213,70
Estonia	EE	3 230,33
Białoruś	BY	2 311,72
Kazachstan	KZ	409,51
Gruzja	GE	231,36
Mołdawia	MD	168,64
Armenia	AM	69,46
Uzbekistan	UZ	45,31
Azerbejdżan	AZ	27,68
Kirgistan	KG	4,81
Tadżykistan	TJ	2,38
Turkmenistan	TM	0,49
SUMA		44 259,86

Zródło: Opracowanie własne

Suma łącznej wartości przelewów zagranicznych wychodzących do państw powstałych w wyniku rozpadu ZSRR stanowi około 3% wszystkich przelewów zagranicznych wychodzących z Polski w 2017 r.

Jak zostało wspomniane w rozdziale 4.1., Rosja zajmuje 3-cie miejsce w pierwszej 10-tce krajów o najwyższym kwotowym wskaźniku dotyczącym importu względem Polski – obroty handlu zagranicznego z tym krajem w 2017 r. (z wyłączeniem m-ca grudnia 2017 r.) wynosiły w przybliżeniu 51 229,00 mln zł⁵⁰.

Bezpośrednie przełożenie na wartości kwotowe wskazane w *Tab. 10* powyżej również w odniesieniu do pozostałych państw znaczący wpływ ma polska wymiana handlowa. Ponadto wskazuje się na istotność graniczenia Polski z niektórymi krajami (Litwa, Białoruś, Ukraina) oraz otwartość polskiego rynku pracy dla obcokrajowców.

5. Wnioski

Mając na względzie przyjęte do niniejszej analizy kryteria, jak również uzyskane w toku badania dane statystyczne oraz zestawienie ww. danych z oficjalnymi raportami GUS i NBP oraz informacjami MPiT, nie stwierdza się intensyfikacji ryzyka prania pieniędzy oraz

⁵⁰ *Obroty towarowe...*, op.cit.

finansowania terroryzmu z perspektywy polskiego systemu finansowego. Przedstawione w analizie wartości kwotowe w odniesieniu do badanych jurysdykcji co do zasady znajdują uzasadnienie w relacjach handlowych z Polską, natomiast łączna liczba nierezydentów, których dane liczbowe przekazały instytucje obowiązane jest relatywnie niska w skali populacji Polski, ma także związek z wzajemnymi relacjami gospodarczymi, ale również z otwarciem granic w zakresie polskiego rynku pracy dla cudzoziemców oraz położeniem geograficznym naszego kraju, na co wskazuje fakt, iż najwyższy kwotowy udział w populacji cudzoziemców w Polsce mają obywatele krajów sąsiadujących oraz krajów, z którymi Polska prowadzi ożywioną wymianę handlową. Pogłębienia analiz może wymagać znaczna wartość środków wysłanych z Polski do Hongkongu.

Spis rysunków:

Rys. 1. Kraje <i>ISIS</i>	13
Rys. 2. Kraje sąsiadujące z <i>ISIS</i>	14
Rys. 3. Jurysdykcje uznawane za wysokiego ryzyka oraz monitorowane przez <i>FATF</i>	22
Rys. 4. Wskaźnik korupcji na świecie według wskaźnika <i>CPI Transparency International</i> ..	26
Rys. 5. Wskaźnik <i>CPI</i> dla Polski	27
Rys. 6. <i>CPI</i> dla państw byłego ZSRR	27

Spis tabel:

Tab. 1. Informacje, o które wnioskował UKNF w podziale na poszczególne Instytucje	3
Tab. 2. Kraje o łącznej liczbie nierezydentów powyżej 5 tys., z którymi IO zawarła relacje .	12
Tab. 3. Wartości przelewów zagranicznych wychodzących do krajów <i>ISIS</i> oraz państw sąsiadujących.....	15
Tab. 4. Wartości przelewów zagranicznych przychodzących z krajów <i>ISIS</i> oraz państw sąsiadujących.....	15
Tab. 5. Obroty towarowe Polski za styczeń-grudzień 2017 r. w odniesieniu do Iraku i Syrii.	16
Tab. 6. Wartości przelewów zagranicznych wychodzących do krajów i terytoriów wskazanych w przedmiotowych Rozporządzeniach Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 17 maja 2017 r.....	19
Tab. 7. Kraje oraz terytoria wymagające stałego monitoringu zgodnie z listami <i>FATF</i>	22
Tab. 8. Wartość przelewów zagranicznych wychodzących do krajów oraz terytoriów uznawanych za obszary wysokiego ryzyka oraz wymagające stałego monitorowania zgodnie z zaleceniami <i>FATF</i>	23
Tab. 9. Wartość przelewów zagranicznych wychodzących do Chin i Wietnamu	25
Tab. 10. Wartości przelewów zagranicznych wychodzących do państw powstałych w wyniku rozpadu ZSRR	28

Spis wykresów:

Wyk. 1. Wartości przelewów zagranicznych wychodzących z Polski	6
Wyk. 2. Kraje o wartości przelewów zagranicznych wychodzących z Polski powyżej 100 mld zł.....	6
Wyk. 3. Kraje o wartości przelewów zagranicznych przychodzących do Polski powyżej 100 mld zł.....	8
Wyk. 4. Wartości przelewów zagranicznych przychodzących do Polski	9
Wyk. 5. Wartości przelewów zagranicznych wychodzących z Polski, z uwzględnieniem ilości państw i kwot.....	10
Wyk. 6. Wartości przelewów zagranicznych przychodzących do Polski, z uwzględnieniem ilości państw i kwot.....	11